

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
Київська державна академія декоративно-прикладного мистецтва і дизайну імені Михайла
Бойчука

Факультет декоративно-прикладного мистецтва
(назва факультету)
Кафедра мистецтвознавства і мистецької освіти
(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з науково-педагогічної
діяльності
(підпис) І.В. Петрова
(ініціали, прізвище)
«12» вересня 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВК 03.3. ГЕНДЕРНА КУЛЬТУРА В МИСТЕЦТВІ
(шифр і назва навчальної дисципліни)

рівень вищої освіти третій (доктор філософії)
(перший (бакалаврський)/другий (магістерський))
галузь знань 02 «Культура і мистецтво»
(шифр і назва)
освітня програма Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація
(назва)
спеціальність 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»
(шифр і назва)
тип дисципліни обов'язкова
(обов'язкова/за вибором)
мова викладання українська
(українська/англійська)

ПОГОДЖЕНО

Керівник групи забезпечення освітньо-
професійної програми (для акредитованих ОПП та
акредитованих спеціальностей)

АБО

Керівник проектної групи (для ліцензованих ОПП та
ОПП, набір на які здійснюється вперше)

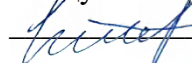
 Петрова І.В.
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО

Протокол засідання кафедри
мистецтвознавства і мистецької освіти
(назва кафедри)

27.08.2024 № 1

Завідувач кафедри

 Гончар К.Р.
(підпис, ініціали, прізвище)

Робоча програма навчальної дисципліни «Гендерна культура в мистецтві» для здобувачів вищої освіти за третім освітнім ступенем (освітньо-науковим рівнем «Доктор філософії») за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» КДАДПМД ім. М. Бойчука. 2024. 11 с.

Розробник(и): Сосік Ольга Даніїлівна, кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри мистецтвознавства і мистецької освіти КДАДПМД ім. М. Бойчука

Робочу програму перевірено

Декан факультету

(підпис)

Дяченко А. В.

(ініціали, прізвище)

28.08.2024

Робоча програма розглянута та схвалена на засіданні науково-методичної ради факультету _____

декоративно-прикладного мистецтва

(назва факультету)

Протокол засідання НМР факультету 27.08.2024 № 1

Голова НМР факультету

(підпис)

Петрук Р. І.

(ініціали, прізвище)

1. **Опис навчальної дисципліни**

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
Кількість кредитів - 4	Галузь знань 02 «Культура і мистецтво»	Вибіркова	
Модулів – 1	Спеціальність: 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація»	Рік підготовки: 2-ий	
Змістових модулів – 1		Семестр	
Електронна адреса: https://kdidpamid.edu.ua/academy/robochi-programy-navchalnyh-dyscyplin-ta-inshi-navchalno-metodychni-materialy-kafedry-mystecztvoznavstva-i-mysteczkoyi-osvity/			
Загальна кількість годин – 120			4
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 4 самостійної роботи студента – 8			Лекції
	10 год.		
	Практичні		
	30 год.		
	Семінарські		
	Самостійна робота		
80 год.			
Вид контролю: поточний підсумковий			
Форма контролю: диф. залік			

2. Мета та заплановані результати навчання

2.1. Мета вивчення навчальної дисципліни «Гендерні питання в мистецтві» полягає у формуванні цілісного уявлення про вплив гендеру на художню творчість, мистецьку критику та культурні практики. Усвідомлення соціокультурної ролі мистецтва як інструменту боротьби з дискримінацією упосліджених груп та простору для реалізації гендерної рівності. Розвиток критичного мислення через аналіз мистецьких явищ з позицій гендерної рівності. Формування етичного підходу до створення і сприйняття мистецтва в контексті ідей інклюзивності та боротьби зі стереотипами.

Вивчення модуля навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів компетентностей

загальних:

ЗК 2. Здатність до розуміння предметної області та сучасного бачення перспектив її розвитку.

спеціальних (фахових, предметних):

СК1. Розуміння мистецтва як феномену культури, закономірностей його розвитку та тенденцій в детермінованих періодах.

2.2. Заплановані результати навчання модуля навчальної дисципліни

Внаслідок вивчення модуля навчальної дисципліни студент повинен бути здатним продемонструвати такі

програмні результати навчання:

РН 1. Формувати системний науковий світогляд, професійну етику, інтелектуальний та дослідницький потенціал.

РН 2. Переосмислювати та застосовувати наукові теорії, принципи, методи та поняття для розв'язання актуальних завдань та комплексних проблем в галузі мистецтвознавства.

РН 3. Створювати нові ідеї та цілісні знання з мистецтвознавства і міждисциплінарних практик.

РН 5. Застосовувати набуті знання та навички для проведення власного наукового дослідження й отримання достовірного результату; компетентно вирішувати питання досліджуваної проблематики.

3. Передумови вивчення дисципліни

№ з/п	Навчальні дисципліни, вивчені раніше
1	Філософія освіти і науки
2	Мистецтвознавство в науковій системі гуманітаристики
3	Антропологія мистецтва

4.Очікувані результати навчання

Внаслідок вивчення навчальної дисципліни студент повинен бути здатним продемонструвати такі **результати навчання**:

знати:

- визначення понять «гендер», «гендерна ідентичність», «гендерна рівність», «гендерна дискримінація»;
- роль гендеру в історії мистецтва, зокрема позицію жінки як митця і об'єкту зображення, гендерну нерівність у художньому каноні;
- взаємозв'язки між гендером і мистецтвом;
- генезу формування в різних культурах зображення чоловічого та жіночого гендеру;
- феміністський аспект критики мистецтва, квір-теорію та інтерсекційні підходи в аналізі культурних явищ.

вміти:

- аналізувати художні твори крізь призму гендеру, зважаючи на соціокультурний контекст;
- ідентифікувати гендерні стереотипи та їхній вплив на створення і сприйняття мистецтва;
- використовувати гендерну оптику для проведення дослідницьких проєктів або написання аналітичних статей про мистецтво;
- інтегрувати знання з гендерних студій, історії мистецтва, соціології та культурології для цілісного бачення проблеми.

5.Програма навчальної дисципліни

5.1. Тематичний план навчальної дисципліни

Назва модулів і тем	Кількість годин			
	усього	лек	Практ.	срс
Тема 1. Гендері аспекти в мистецтві.	24	2	6	16
Тема 2. Жіночі образи в мистецтві: історичний контекст.	24	2	6	16
Тема 3. Образ чоловіка в мистецтві та його зміни.	24	2	6	16
Тема 4. Гендерні стереотипи в популярній культурі та медіа.	24	2	6	16
Тема 5. Гендерна ідентичність та її відображення в сучасному мистецтві.	24	2	6	16

Усього годин	120	10	30	80
Вид контролю: диф. залік				

5.2. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми, її анотація	Кількість годин
		ДФН
1	Тема 1. Гендерні аспекти в мистецтві. Репрезентація гендерних наративів в Європейському мистецтві від первісних часів до сучасності. Внесок жінок у мистецтво: від класичних прикладів до сучасних. Відомі художниці, які змінили уявлення про роль жінок у мистецтві. [2], [3], [6], [8], [11], [12], [13]	2
2.	Тема 2. Жіночі образи в мистецтві: історичний контекст. Репрезентація жінок у мистецтві різних епох (античність, середньовіччя, ренесанс). Проблема тілесності в репрезентації жіночих образів: Жіноче тіло в образотворчому мистецтві Стародавнього світу та Середньовіччя; Ренесанс та бароко: ідеалізація та еротизація жіночого тіла; Естетизм та декаданс – ідеалізація мертвого жіночого тіла; Модернізм та експерименти з тілесністю. Виникнення феміністичного мистецтва як реакції на об'єктивацію жіночого тіла. [9], [12], [13], [16], [17]	2
3.	Тема 3. Образ чоловіка в мистецтві та його зміни. Ідеалізований образ чоловіка у класичному мистецтві. Стереотипи маскулінності та їхня еволюція. [1], [6], [8], [13]	2
4.	Тема 4. Гендерні стереотипи в популярній культурі та медіа. Гендерні ролі в кінематографі, музичних кліпах, рекламі. Вплив поп-культури на формування гендерних уявлень. [4], [5], [10], [13], [14]	2
5.	Тема 5. Гендерна ідентичність та її відображення в сучасному мистецтві. Поняття гендерної ідентичності: чоловіча, жіноча, небінарна ідентичності. Дослідження художниками питання гендерної ідентичності у своїх роботах. [1], [7], [9], [14], [15]	2
Усього годин		10

5.3. Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
		ДФН
1.	Тема 2. Жіночі образи в мистецтві: історичний контекст. Порівняння реальних умов життя жінок із їхнім зображенням у мистецтві. Відомі феміністичні художниці та їхні роботи (Джуді Чикаго, Фріда Кало, Барбара Крюгер та інші). Переосмислення жіночого тіла: від об'єкта до символу боротьби за права.	6
2.	Тема 3. Образ чоловіка в мистецтві та його зміни. Соціальні та культурні фактори, які найбільше вплинули на зображення чоловіків у різні епохи. Вплив чоловічих образів у мистецтві на сучасне суспільство.	6
3.	Тема 5. Гендерна ідентичність та її відображення в сучасному мистецтві. Трансгендерні та небінарні митці: їхній вплив та позиція у світі мистецтва.	6
4	Тема 6. Феміністичне мистецтво: рухи, течії, ідеї. Аналіз репрезентації жіночого досвіду, боротьби з гендерною об'єктивацією та впливу феміністичної критики на сучасне мистецтво. Завдання – інтерпретація конкретних творів художниць-феміністок у глобальному та локальному контекстах.	6
5	Тема 8. Гендер і тілесність у перформанс-мистецтві. Аналіз окремих перформансів дозволить простежити, як гендер і тілесність стають інструментами критики культурних норм і засобами особистісної та колективної трансформації.	6
Усього годин		30

5.4. Самостійна робота

№ з/п	Найменування робіт (теми)	Кількість годин	Вид контролю
1	Тема 1. Гендерні аспекти в мистецтві.	16	поточний
2	Тема 2. Жіночі образи в мистецтві: історичний контекст.	16	поточний
3	Тема 3. Образ чоловіка в мистецтві та його зміни.	16	поточний

4	Тема 4. Гендерні стереотипи в популярній культурі та медіа.	16	поточний
5	Тема 5. Гендерна ідентичність та її відображення в сучасному мистецтві.	16	поточний
Усього годин		80	Диф.залік

6. Засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування

6. Засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування

У процесі викладання навчальної дисципліни застосовуються методи, спрямовані на формування у здобувачів здатності до критичного аналізу мистецтва

з позицій гендерної теорії, виявлення соціокультурних механізмів репрезентації гендеру та інтерпретації художніх образів у контексті сучасних гуманітарних досліджень.

Засоби діагностики результатів навчання:

- Практичні завдання (аналіз мистецьких творів, медіа-продуктів, виявлення гендерних стереотипів і моделей репрезентації).
- Написання наукових текстів (есе, аналітичні статті, дослідження гендерних аспектів у мистецтві).

Методи демонстрування результатів навчання:

- Дискусія (участь у колективних обговореннях гендерної ідентичності, репрезентації та стереотипів).
- Презентація візуальних матеріалів (демонстрація та інтерпретація художніх творів, перформансів, медіа-кейсів).
- Кейс-аналіз (розбір конкретних прикладів з історії та сучасного мистецтва з позицій гендерної теорії).
- Моделювання дослідницьких ситуацій (побудова власних аналітичних підходів до вивчення мистецьких явищ у гендерному контексті).

7.Форми поточного та підсумкового контролю

Форми контролю	Максимальна кількість балів	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Конспектування наукових джерел	20 x 1 = 20 балів	
Презентація	20 x 2 = 40 балів	
Наукова робота	40 балів	
Всього	100	

8. Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів освіти

Практична робота оцінюється за критеріями:

- якість виконання навчально-практичних робіт (дотримання технологічної послідовності, охайність в роботі);
- продуктивність праці у процесі виконання практичних завдань;
- культура праці у процесі навчання;
- технологічна дисципліна;
- здатність і бажання вносити в процес навчання нове, оригінальне.

Самостійна робота оцінюється за критеріями:

- вміння студентів орієнтуватися в інформаційних потоках;
- працювати з ілюстративними та теоретичними джерелами;
- підбирати та узагальнювати матеріали, необхідні для вирішення визначеного кола завдань;
- уміння самостійно обирати способи і засоби виконання роботи;
- здатність самостійно приймати раціональні рішення і нести за них відповідальність;
- якість і повнота виконаної роботи;
- здатність до раціоналізаторства і винахідництва;
- дотримання технологічного процесу при виконанні практичних завдань;
- здійснення ефективного самоконтролю і саморегулювання в навчальній діяльності.

8.1. Розподіл балів, які отримують студенти

Розподіл балів за 100-бальною шкалою (2-й семестр)	
Поточний контроль (ПК)	
Форми поточного контролю змістових модулів	Максимальні бали за виконані завдання
Т. 1. Гендері аспекти в мистецтві.	20
Т. 2. Жіночі образи в мистецтві: історичний контекст.	20
Т. 3. Образ чоловіка в мистецтві та його зміни.	20
Т. 4. Гендерні стереотипи в популярній культурі та медіа.	20
Т. 5. Гендерна ідентичність та її відображення в сучасному мистецтві.	20
Разом за дисципліну	100

8.1 Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка а ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку

90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Робоча програма навчальної дисципліни «Гендерна культура в мистецтві» для здобувачів вищої освіти за третім освітнім ступенем (освітньо-науковим рівнем «Доктор філософії») за спеціальністю 023 «Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація» КДАДПМД ім. М. Бойчука. 2024. 11 с.

2. Слайди, презентації.

3. Проектор.

4. Демонстраційний дидактичний матеріал.

5. Ілюстративний матеріал, альбоми, каталоги, відео про роботу професійних художників.

10. Рекомендовані джерела інформації

1. Мельник Тетяна. Мельник Т. Трансформація образів чоловічого та жіночого у візуальній культурі України періоду незалежності. Гендерний аспект. : дис. ... д-ра філософії в галузі культурології : 034. Київ, 2023. 238 с.

2. Бовуар С. *Друга стаття*. Київ: Основи, 2017. 368 с.

3. Агеєва В. *Філософія жіночого існування* / Передмова до кн. С. де Бовуар. Друга стаття. Київ, 1994. Т. 1. С. 14–26.

4. Андрушко Л. Гендерні стереотипи в українській рекламі // *Вісник Львівської національної академії мистецтва*. 2010. № 23. С. 397–404.

5. Брюховецька О. «Я українка»: постер-кампанія, яка закликає замислитися над статусом жінок-заробітчанок. *Українська правда*. URL: <https://life.prawda.com.ua/columns/2018/10/28/233858/>

6. Бурейчак Т. *Соціологія маскулінності*. Львів: Магнолія 2006, 2011. 142 с.

7. Галерея Тетяни Миронова представляє актуальний contemporary art. Webархів.
URL: <https://web.archive.org/web/20110726232121/http://www.knuj.org/ua/news.html?id=556>
8. Гапон Н. Філософія постструктуралізму Ж. Дельоза: перспективи теоретизування про гендер. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. No16.
URL: http://www.apfs.in.ua/v16_2017/8.pdf
9. Гліба Г., Яковленко К. Молоко за шкоду: сексуальність, тілесність та інтимний простір в українському мистецтві 1990-х років // *Блок*. URL: <https://blokmagazine.com/ua-молоко-за-шкоду-сексуальність-тілес/>
10. Грицюта Н. М. Архетипи української ментальності у сучасній рекламі // *Інформаційне суспільство*, 2011. No14. С. 44–51.
11. Еко У. Історія потворності. Київ: Слово, 2007. 456 с.
12. Естес К. *Жінки, що біжали з вовками. Архетип Дикої жінки у міфах та легендах*. Київ: Yakaboo Publishing, 2019. 528 с.
13. Купцова Т. *Теорія архетипів та їх гендерна складова // Наукові записки*. Серія «Філософія». Острог: Видавництво національного університету «Острозька академія», 2013. No12. С. 221–229.
14. Кісь О. Моделі конструювання гендерної ідентичності жінки у сучасній Україні // *Незалежний культурологічний журнал «І»*. 2003. No 27. С. 37–58.
15. Копилова Надія. Гендерні варіації фемінності у сучасних українських художніх практиках. *Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку*. Випуск 43, 2022, 62–68.
16. Сосік О. Прерафаеліти як передвісники нових підходів до зображення гендеру в мистецтві. Матеріали III Міжнародної науково-практичної конференції «Михайло Бойчук: Візія і місія». (30 жовтня 2024 р. Київ). с. _____
17. Sosik O. Images of a Women in the Art of Decadence. *Visual Culture of Ukraine*, 1, 40–49.

12. Узгодження робочої програми навчальної дисципліни

Л И С Т

узгодження робочої навчальної програми
з дисципліни Гендерна культура в мистецтві,
(назва навчальної дисципліни)

складеної відповідно до освітньо-професійної програми підготовки докторів філософії за напрямом/спеціальністю 023 образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація

розробленої

кандидатом мистецтвознавства, доцентом кафедри ММО Сосік О. Д.

	Прізвище, ім'я, по батькові завідувача	Підпис	Дата та № протоколу засідання кафедри
Кафедра, за якою закріплена дисципліна – <u>Мистецтвознавства і мистецької освіти</u> (назва кафедри)			
Випускова кафедра – <u>Мистецтвознавства і мистецької освіти</u> (назва кафедри)			

13. Зміни та доповнення до робочої програми навчальної дисципліни

№ з/п	Зміст внесених змін (доповнень)	Дата та номер протоколу засідання кафедри	Примітки